2026./2027. sezona
PIRMĀ ATLASES ANKETA

Sēnes

1. Izlasi tekstu, izpēti diagrammu un ieraksti trūkstošo! Definīcijas raksti ar saviem vārdiem. (15 p.)

Sēnes ir bioloģisko organismu _____ (*taksonomiskā grupa*). Vēsturiski tās uzskatīja par augiem, taču mūsdienās zināms, ka tās ģenētiski un arī pēc vispārīgām pazīmēm līdzīgākas _____, piemēram, sēnēm raksturīgs heterotrofs barošanās veids – _____ (*izskaidro terminu*). Sēnes veido smalkiem pavedieniem līdzīgas šūnas – _____. Augsnē vai citā substrātā izplatīts šo pavedienu tīkls – micēlijs jeb _____, ar ko sēnes organisms uzsūc ūdeni un barības vielas. Lai izplatītu _____ un tādējādi vairotos, sēnēm veidojas dažādas formas augļķermeņi. Tos var izmantot pārtikā, kā arī _____.

Augu kopumu, kas raksturīgs konkrētam reģionam vai laika posmam, var saukt par *floru*, dzīvnieku kopumu – par *faunu*, bet sēņu kopumu – par _____. Zinātni par sēnēm sauc par _____.

Diagrammas labajā pusē redzams _____ augļķermenis, bet kreisajā pusē – _____ augļķermenis.

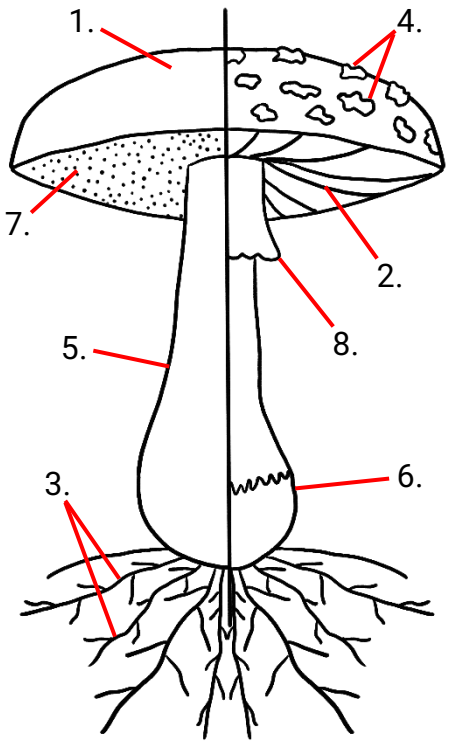

Augļķermeņa daļas:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____

2. Latvijas kartē pēc paraugs ar atbilstošās krāsas aplīti iezīmē vietu, kur Īpaši aizsargājamā dabas teritorijā (ĪADT) sastopams katrs biotops. Pieraksti teritorijas nosaukumu. Ar skaitli atzīmē, kura no šīm sēņu sugām tur varētu būt sastopama! (5 + 5 p.)

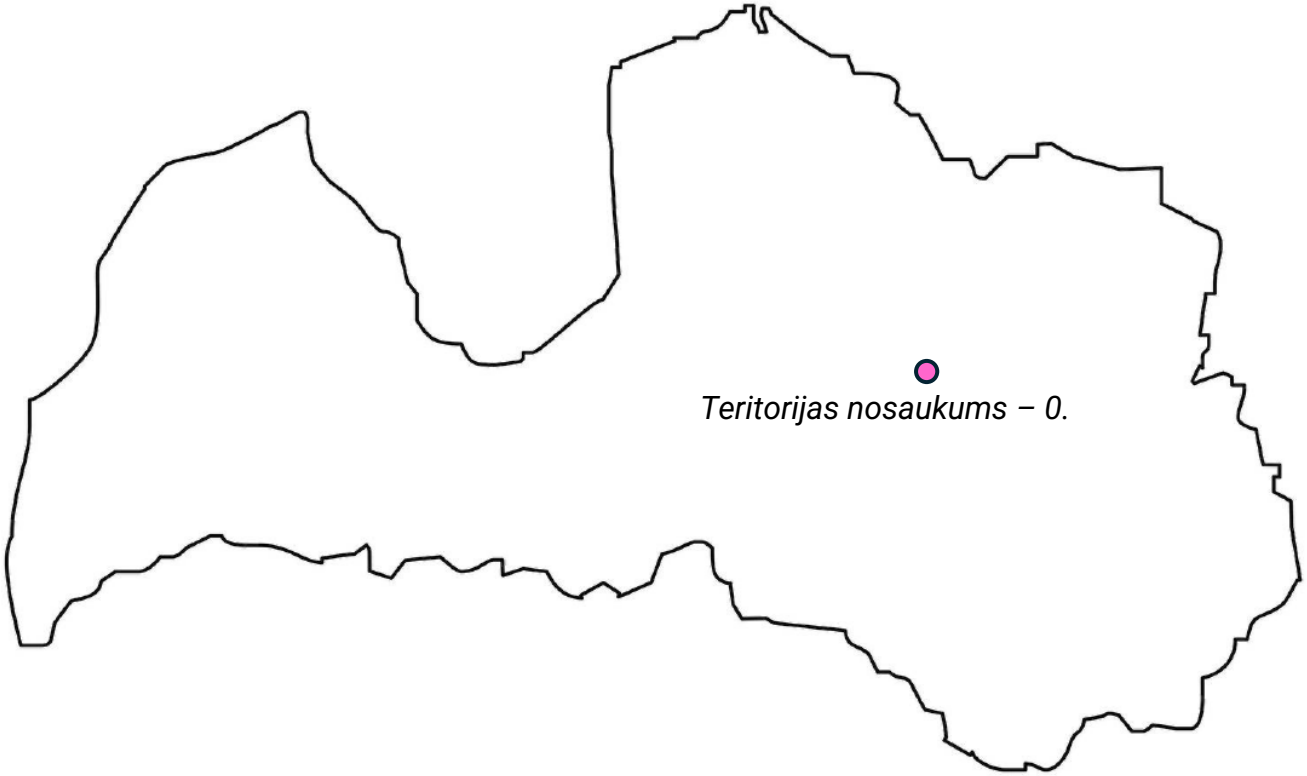

Piejūras kāpas

Platlapju mežs ar veciem ozoliem

Platlapju mežs ar *Ulmus* kritalām

Dabisks boreālais mežs

Purvs

1. Oranžā brūnzobe

2. Vēdekļa sārtaine

3. Košā zeltpore

4. Hadriāna zemestauki

5. Purva micīte

Pasaules kartē ar atbilstošo krāsu aptuveni iezīmē katras sēņu sugas dabīgo izplatības areālu! (5 + 2 p.)

Sēņu sugas:

Aseroe rubra

Caripia montagnei

Amanita zambiana

Sarkano mušmiri var uzskatīt par kosmopolītisku sugu. Ko tas nozīmē? Raksti ar saviem vārdiem! (2 p.)

_____

_____

_____

Lentinula edodes

Leccinum alaskanum

3. Atrisini mīklu, ievieto trūkstošo un atrodi, kurā attēlā redzams katrs no organismiem! Daži attēli ir lieki. (18 p.)

8	Č		Ķ		S	J
7	B	M		D		T
6	Ī		O		P	Ā
5		G		A	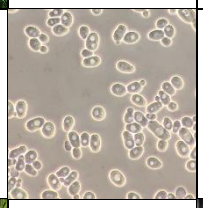	Ļ
4	F		L		C	
3		E		Ž		U
2	R	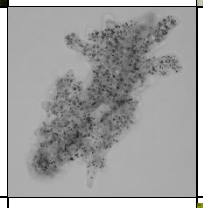	N		I	V
1	Z	H		Ģ		Ē
	A	B	C	D	E	F

A2	F3	D7	B7	E2	B3	E8	B3

– nosaukums daļai no *Lactarius* ģints sēnēm. Ziemeļamerikā un Āzijā izplatīta suga, kur augļķermeņa piensulai raksturīga zila krāsa (skat. _____ attēlu)

F7	B3	A2	B7	A6	F7	E2

– kukaiņi, kas nodrošina *Termitomyces* ģints sēņu izplatību, augšanu. Savukārt sēnes (skat. _____ attēlu) šajā simbiozē sadala kukaiņu savāktos augus sagremojamās barības vielās.

E6	A2	C6	F7	C6

taxites – nosaukums, kas 19. gs. dots tikko atklātai izmirušai primitīvu daudzšūnu organismu grupai. Šie fosilie, stumbriem līdzīgie veidojumi tiek uzskatīti par sēņu priekštečiem (skat. _____ attēlu fosilijas daļu).

F7	A2	E2	E4	B1	C6	D7	B3	A2	B7	D5

– ļoti bieži sastopama sēņu ģints, lielu daļu no sugām sarunvalodā sauktu par pelējumu. Austrumāzijā izplatītā *Trichoderma cornu-damae* ir nāvējoši indīga, dažviet novērots, ka iespējams iegūt ķīmiskos apdegumus tikai pieskaroties augļķermenim (skat. _____ attēlu).

E4	B3	C4	B7	B3	C2	B3

– *Armillaria* ģints sēne. *Armillaria ostoyae* izplatīta mērenajā klimata joslā, arī Latvijā, un Ziemeļamerikā zināms viens šīs sugas micēlijs, kas ir lielākais dzīvais organisms pasaulē, tā masa ir apmēram 440 tonnas (skat. _____ augļķermeņu attēlu).

D7	E2	D3	E8	D5	A2	D7	A1	B3	C2	B3

– parasti ēdama sēne, augļķermenim raksturīgs garš kāts, plata cepurīte, izteikts gredzens (skat. _____ attēlu).

A2	D5	F3	B5	E8

– tā sarunvalodā apzīmē *Saccharomyces cerevisiae,* vienšūnas sēņu sugu, ko plaši izmanto pārtikas ražošanā (skat. _____ attēlu).

C8	F1	A2	E6	E2	E8

– organisms, kas veidojas simbiozē starp sēni un aļģi. To pieskaita sēņu valstij. Laponis var būt krevveida (skat. _____ attēlu), lapveida (skat. _____ attēlu) vai krūmveida (skat. _____ attēlu).

4. Savieno sēnes ar to substrātu vai augšanas vietu! Ievieto trūkstošo! (8 p.)

Parazītiskā naksnene

Aug uz kukaiņu kūniņām augsnē vai koksnē

Smailā svārstene

Aug degumos un ugunskuru vietās

Trofiskā grupa: _____

Kara milnene

Aug uz nokritušiem priežu čiekuriem

Parastā ausenīte

Aug uz trūdošām baltajām bērzlapēm

Trofiskā grupa: _____

Ogļu zvīņene

Aug uz dzīvnieku mēsliem

Trofiskā grupa: _____

5. Aplūko piktogrammas un uzraksti, kādu sugu sēnes tajās apzīmētas! (6 + 3 p.)

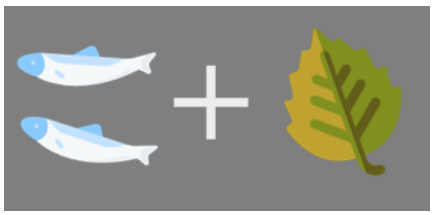

_____

_____

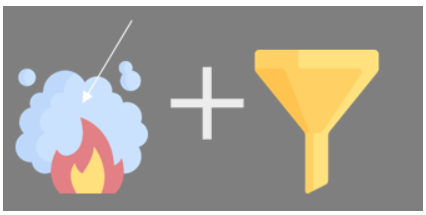

_____

_____

_____

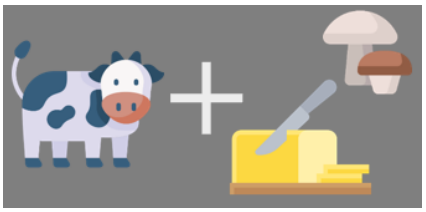

_____

Sēņu nosaukumi bieži radušies to augļķermeņu formas, smaržas vai garšas dēļ. Nosauc vēl 3 sēņu sugas un apraksti nosaukuma iespējamo izcelsmi! (3 p.)

1. _____
2. _____
3. _____

- PAR ANKETAS KĀRTĪBU UN SALASĀMĪBU – 2 PAPILDU PUNKTI!
- ATBILŽU IESŪTĪŠANAS TERMIŅŠ – 11. NOVEMBRIS.

ZIŅAS PAR KOMANDU

Komandas nosaukums:

_____

Skola, klase: _____

Komandas kontaktinformācija (vēlams, skolotāja):

E-pasts:_____

Telefona numurs:

_____

IESNIEDZOT ŠO ANKETU, ESMU IEPAZINIES AR KONKURSA NOLIKUMU!